

Miloš Rejchrt

*Dveře
se otvírají*

Rozhlasové
rozhovory
o biblickém
textu
vedl s autorem
Petr Vaňura

Vyšehrad

Tato kniha vychází
s laskavým souhlasem
rozhlasových stanic

© Petr Vadura, 2017

ISBN 978-80-7429-753-3

Obsah

Samuel (1 Samuelova 3,1–21)	11
Davidův hřích (2 Samuelova 12,7–10.13)	17
Radost z Hospodina (Nehemjáš 8,1–10)	23
Víra navzdory utrpení (Jób 19,1–29)	32
Tklivá píseň Davidova (Žalm 7)	39
Kdo je člověk? (Žalm 8)	46
Hledání Boha (Žalm 14)	55
Pozvednutí duše k Bohu (Žalm 25)	61
K tobě, Hospodine, volám (Žalm 28 – Kralický překlad).....	68
Moc Hospodinova hlasu (Žalm 29)	75
Hospodin jako ochrana před svévolníky (Žalm 36)	81
Hospodina miluji (Žalm 116)	88
Volání z hlubin (Žalm 130).....	94
Dům na písku a dům na skále	
(Matoušovo evangelium 7,21–23).....	102
(Matoušovo evangelium 7,24–29)	104
Bůh chce milosrdenství, ne oběti	
(Matoušovo evangelium 9,9–13 – Český studijní překlad)	107
Je mnoho povoláných, ale málo vyvolených	112
(Matoušovo evangelium 22,1–14 – Český studijní překlad)	112
Mentalita farizeů a zákoníků	
(Matoušovo evangelium 23,1–12).....	117
Uzdravení setníkovy otroka (Lukášovo evangelium 7,1–10)	122
Vyčištění chrámu (Janovo evangelium 2,13–25).....	127
Jak Bůh miloval svět (Janovo evangelium 3,1–17)	133
Dveře do ovčína a dobrý pastýř (Janovo evangelium 10,1–18)....	139
Tajemství vztahu Otce a Syna (Janovo evangelium 14,1–11).....	145
Nevěřící Tomáš (Janovo evangelium 20,19–31).....	151

Svatý Štěpán a mučednictví (<i>Skutky apoštolské 6. a 7. kapitola</i>)	157
Důsledky ospravedlnění (<i>Římanům 5,1–11 – Český studijní překlad</i>)	165
Je-li Bůh s námi, kdo proti nám? (<i>Římanům 8,31–39</i>)	171
Dobré rady do vztahů s lidmi (<i>Římanům 12,11–14</i>)	176
Lidská sexualita (<i>1 Korintským 6,12–20</i>)	181
Hliněné nádoby a poklad v nich ukrytý (<i>2. list Korintským 4, 5–7</i>)	188
Žijte jako děti světla (<i>Efezským 5,1–20 – ČSP</i>)	195
Smysl utrpení křesťanů (<i>2 Tesalonickým 1,1–12</i>)	201
Oběť Kristova a oběti naše (<i>List Židům, 13, 8–16</i>)	207
Bohatí a chudí (<i>Jakubova epištola 2,1–13</i>)	214
Jak reagovat na urážky (<i>1 Petrův 3,8–18 – ČSP</i>)	220
Jak milovat? (<i>1 Janův 3,13–24</i>)	227
Nemilujte slovem, ale skutkem (<i>1 Janův 3,18–24</i>)	233
Zjevení Krista (<i>Zjevení 1,9–18</i>)	239
Ediční poznámka	246

Kdo je člověk?

Žalm 8

Pro předního zpěváka podle gatského způsobu. Žalm Davidův.
Hospodine, Pane náš, jak vznešené je tvoje jméno po vší zemi! Svou velebnost vyvýšil jsi nad nebesa. Ústy nemluvíš a kojenců jsi vybudoval mocný val proti svým protivníkům a zastavil nepřítele planoucího pomstou. Vidím tvá nebesa, dílo tvých prstů, měsíc a hvězdy, jež jsi tam upevnil: Co je člověk, že na něho pamatuješ, syn člověka, že se ho ujmáš? Jen maličko jsi ho omezil, že není roven Bohu, korunuješ ho slávou a důstojností. Svěřuješ mu vládu nad dílem svých rukou, všechno pod nohy mu kladeš: všechno brav a skot a také polní zvířata a ptactvo nebeské a mořské ryby, i netvora, který se prohání po mořských stezkách. Hospodine, Pane náš, jak vznešené je tvoje jméno po vší zemi!

Miloši, ty umíš tento žalm latinsky. Proč a kdy ses ho naučil?

Ten žalm mne před půlstoletím uchvátil otázkou, která tehdy zněla téměř protistátně: „Co je člověk?“ Jaký to má smysl, že my lidé vůbec jsme? A jak to, že jsme víc než tkáň, buňky a fyziologické pochody, o nichž jsme se učili ve škole v biologii? Není samo slovo člověk větší a významnější než všechno to mluvení o dělnících, rolnících a pracující inteligenci v hodinách občanské výchovy? V otázce „qui est homo?“ jsem našel nápoověď, že každá lidská bytost je nositelem tajemství a že už svým lidstvím se podílíme na něčem, co nás jako lidi přesahuje. Nu a latinsky to všechno zní ještě tajemněji, latina se dobře memoruje, tak jsem se to opakovaným čtením breviáře z domácí knihovny naučil. Co se v mládí naučíš, později jako když najdeš. Škoda, že jsem se jako středoškolák nenaučil latinských žalmů více, teď by se hodily.

Žalm má poměrně neobvyklé předznamenání: „Pro předního zpěváka podle gatského způsobu. Žalm Davidův.“ Mohou nám tato slova napomoci k pochopení textu?

Přestože je zde napsáno: „Žalm Davidův“, podle většiny biblistů sotva mohl být autorem David. Proto se dnes tento nadpis většinou překládá: „Žalm pro Davida.“ Autor, nejspíš někdo z kněží, jej napsal pro Davida nebo jiného krále z davidovské dynastie. V úvodu

však nacházíme ještě jiný údaj, který je mnohem nejasnější, a proto bývá také všelijak překládán. Vulgáta jej uvádí slovy: „Ke konci“ nebo „Na konci“ a chápe to tak, že žalm se má recitovat na konec bohoslužby nebo slavnosti. Tentýž výraz se však v jiných překladech překládá: „Pro předního zpěváka,“ což se chápe jako určení toho, kdo má žalm zpívat. V úvodní pasáži žalmu se nachází ještě jedno předznamenání, jak žalm zpívat. My je máme přeloženo: „Na gatský (či gitejský) způsob.“ Tato slova by mohla odkazovat k pelištejskému městu Gát, do něhož se David uchýlil před Saulem poté, co přemohl Goliáše. Goliáš z tohohle městečka dokonce pocházel. Proč však má mít zpěv gátský charakter? Možná se nám tím chce říci, že i od poražených nepřátel můžeme něco převzít – třeba jejich způsob zpěvu a hudby. Jako by zde v podtextu byla zpráva, že nepřátele nemáme jen porazit, ale něčím se od nich můžeme i nechat obohatit. Tento výraz je ovšem možno přeložit i úplně jinak, totiž: „Určeno pro lisy.“ Tak to mají některé latinské překlady. Snad by to mohlo znamenat, že žalm je určen pro lidi, kteří pracují na vinici. Možná už okusili burčák a teď ponocují s hvězdným nebem nad hlavou. Pro takovou chvíli se tento žalm vysloveně hodí. Jeho slova mimochodem zazněla, když se vesmírná loď Apollo 11 vracela z povrchu Měsíce na Zem. Tehdy jej pro obyvatele Země začal recitovat Buzz Aldrin.

Než žalmista vznese otázku: „Kdo je člověk?“ uvažuje nad tím, kým je Bůh. Představuje jej jako Pána. Co toto slovo o Bohu vyjadřuje?

V původním textu stojí: „*JHVH Adomenu.*“ A jelikož Izraelité onu čtyřpísmennou šifru Božího jména nevyslovovali a říkali místo ní slovo Adonaj, Pán. Na tomto místě tedy znělo: „*Adonaj Adomenu,*“ doslova: „*Pane, náš Pane.*“ Tak to také překládá Vulgáta: „*Domine, Domine noster.*“ Slovo *Adonaj* znamená Pán, panovník, tedy někdo, komu jsme poddáni.

Proč židé Hospodinovo jméno nevyslovovali?

Vycházeli z toho, že boží jméno nikdo nezná. Když se Mojžíš Boha na jeho jméno ptal, dostalo se mu odpovědi: „*Ehje ašer ehje,*“

neboli: „*Jsem, který jsem.*“ Bůh tedy tento svůj osobní údaj o sobě nesdělil, jako by se chtěl chránit toho, aby se jím nikdo nepokusil prostřednictvím jména manipulovat. Ačkoli tedy Boží jméno neznáme, víme, že je plné slávy a cti po vší zemi. Jsou mu poddána nejen lidská srdce, ale i všechny struktury veškerenstva. Je mu poddáno všechno, co viděl astronaut Aldrin při pohledu do volného kosmického prostoru. Hospodin není nějaký národní či kmenový bůžek, nýbrž Pán stvoření.

Použil jsi slovo „Hospodin“, což znamená hospodář. Tak je tetragram JHVH překládán ve většině našich biblických překladů. Je to příhodné?

Ano, je, protože hospodář je někdo, kdo vládne svému hospodářství, rozhoduje o tom, co se na něm kdy bude dít a také jaký v něm kdo má úkol, aby dělal to, co bude nejlépe sloužit všeobecnému prospěchu.

Hospodinovo jméno je „vznešené po vší zemi“. Je tomu tak? Navzdory tomu, že ne po celé zemi je vzýváno?

No samozřejmě. Bůh není závislý na tom, zda ho někdo uznává, zda si ho všímá či zda k němu volá. To my jsme závislí na něm.

Hospodin vyvýšil svou velebnost nad nebesa, ale mocný val proti svým protivníkům vybudoval ústy nemluvnat a kojenců. Jak tomu rozumíš?

Tato formulace fascinovala mnohé vykladače. Například podle Jana Ámose Komenského mají děti, zvláště nemluvnátka, před Bohem jedinečné postavení. Nejsou to žádní nedodělaní lidičkové, nedospělci, nýbrž mají jisté kvality právě díky tomu, že jsou to nemluvnata. O tyto své hodnoty během růstu do dospělosti přijdou. Podle Komenského například malé děti jsou pod ochranou andělů. Proto kdo má děti, ten s nimi do svého domu přijal i anděly a ti pak chrání celou domácnost. Mít děti je z této perspektivy ohromná výhoda. Děti svým hlasem nejen chválí Boha, což někdy může být těžké přijmout, ale současně jím zahánějí Božího nepřítele, tedy ďábla. Podle Komenského jsou děti doslova „hrůza pekla“.

Slova o vybudování pevné hráze proti protivníkům hlasem nemluvnat a kojenců lze však vyložit i jinak, ne?

Jistě. Nový život, který se hned po narození hlásí ke slovu křikem, tedy samo předávání štafety života, maří protibožský destruktivní záměr zla. Vzpomeňme si na příběh z knihy Exodus, kde se vypráví, jak chtěl egyptský faraon mordovat izraelské novorozené chlapce. Tahle genocida izraelského lidu se nepovedla, protože děti se Izraelcům dál rodily a zaslíbení dané Abrahamovi, že jeho potomstva bude jak písku na břehu moře a jako hvězd na nebi, nebylo zrušeno. Dětský křik je tedy znamením tohoto vítězství života.

Kdo je tedy onen „nepřítel planoucí pomstou“, o němž je zde řeč?

Třeba právě onen faraon, což nutně nemusí být ani žádná konkrétní historická postava, jako spíš typ nepřítele, který chce zmařit život a zničit Hospodinovo dílo. Nepřítelem planoucím pomstou je tedy jakákoliv moc, která chce lidi znevolnit, zmanipulovat a zničit, ať už se jedná o moc politickou nebo náboženskou. Může se však jednat i o nějakého zlého jedince.

Hospodin je představen jako tvůrce vesmíru, a přece se jakoby v protikladu k jeho nekonečnu táže žalmista po člověku. Proč je důležitá myšlenka, že Hospodin je stvořitel nejen nebeských těles, ale i člověka?

Myšlenku, že Hospodin je stvořitel veškerenstva, si Židé přisvojili nejspíš až v babylónském zajetí. Představují si, jak se spolu bavili: „Nepřátelé nás vystěhovali a zbořili nám chrám. Připravili nás o naši identitu svázanou se svatými místy. Nevadí. Náš Bůh nezůstal pod sutinami chrámu, protože je nad nimi. Je nad celým světem, tedy i nad Babylónem. A pokud jsme skončili zde v zajetí, jednalo se o Boží trest. Nepotrestal nás však Nebúkadnesar, nýbrž Hospodin. Babylónský král byl pouhým nástrojem moci, která to s námi myslí dobře. Vždyť sám trest, naše zajetí, je pouhý prostředek nápravy našeho vztahu k Bohu. Teď jsme na tom bídně, dokud trest trvá. Jelikož však Hospodin je nahoře a je vyvýšený nade vším, trvá naše naděje, naděje všech, kteří se zrovna nacházíme u dna.“

„Bůh stvořitel“ je tedy jakási šifra pro svrchovaného Boha?

Ano, pro Boha, který je víc než nějaký náboženský totem či jakékoli ztotožnitelné božstvo. Je to Bůh, který je zároveň principem veškerenstva.

Je i v jiných náboženských systémech bůh stvořitelem vesmíru a člověka? A pokud ano, tak v čem se biblické pojetí Boha stvořitele od těchto konceptů liší?

Pokud já vím, člověk a svět se objevuje jako produkt zásahu nějaké nadlidské moci či božstva ve všech náboženských představách. V bibli však jsou některá specifika. Například je v ní důraz na to, že stvoření není výronem božství, které by v něm pak v nějaké zbytkové podobě přetrvávalo, ale je naprosto odděleno od božské oblasti. Není ani propůjčeno patronátu nějakých jiných bohů. Se vším všudy je svěřeno nám lidem. Je nám k užítku, k hospodaření a také k údivu. Třeba k tomu, abychom žasli pod hvězdnou oblohou.

Mnoho lidí zajímá, jak vlastně svět vznikl. Zajímá to i biblického pisatele?

Kupodivu nikoli. V biblickém podání je u Božího jednání vždy důležitý záměr. Otázka tedy nezní: „Jak vznikl svět?“ ale: „Proč Bůh svět stvořil?“ anebo ještě lépe: „K čemu Bůh svět stvořil?“ Odpověď však nenajdeme pouze v bibli. Na tuto otázku musíme najít odpověď ve svém životě.

Žalmista nehledá odpověď na otázku smyslu existence světa, nýbrž zajímá jej člověk. Co je tedy člověk? Jaký je cíl a smysl jeho života?

V bibli nalezneme spoustu odpovědí nebo alespoň náznaků odpovědí, jež pak smíme a máme dotáhnout. Tak třeba je zde jednoznačně řečeno, že Bůh stvořil člověka ke svému obrazu, jako jakési zpodobnění sebe sama. Znamená to, že my lidé nejsme jenom stvoření, ale jsme víc. Jsme povoláni k tomu, abychom spolu se Stvořitelem sdíleli den sedmý. Tak to nacházíme v prvních dvou kapitolách bible. Během sedmého dne Hospodin nic nedělá a odpočívá. Jako by si v něm vyhradil čas pro sebe a – pro člověka. Však když Ježíš

odmítá otrocké svazování odpovědné lidské svobody detailními předpisy o zachovávání sobotního klidu, činí tak připomínkou, že sobota je učiněna pro člověka. Den sedmý na rozdíl od těch šesti předcházejících nemá ráno ani večer. A jelikož je neohraničený, je jakoby totožný s věčností. Tento rozměr už se týká jen nás a Boha, ostatního stvoření ne. My máme pozvání ke společenství s Bohem, my lidé máme podíl na věčnosti. Tahle úžasná formulace nás chce upozornit, že Bůh si to, co je výlučně jeho, nenechává pro sebe, ale umožňuje nám mít na tom účast. Jsme povoláni k blaženosti, ke slávě a k nekonečnému rozměru dne sedmého.

Co znamená formulace, že jsme stvořeni k Božímu obrazu?

Na ní je zajímavé, že obrazem Božím nejsou svatí lidé nebo pouze ti vyvolení, nýbrž je jím každý člověk už z toho titulu, že je člověk. Tato skutečnost znamená, že člověk je nadán důstojností, jež je blízká důstojnosti Boží. Mimochodem – právě tohle je základ všech lidských práv. Lze totiž říci, že lidská důstojnost je důstojnost toho, kdo byl samotným Bohem označen za výjimečné stvoření, neboť odráží Boží slávu.

Osmý žalm staví člověka do vztahu k Bohu. Jak vypadá tento vztah?

Je jedinečný. Žalm nám nabízí užasnout nad tím, že se Bůh vztahuje ke každé jednotlivé lidské bytosti. Hvězdné dálky nejsou jedinou oblastí, kde je Bůh přítomen. On stejně velkou pozornost věnuje i jednotlivému člověku. Nejen vesmír je jeho svatyně, ale i cosi uvnitř nás samých svědčí o Bohu a důstojnosti jeho jména. Moudří teologové už ve starověku pověděli, že „člověk je schopen Boha“. Zní to divně, ale neznamená to, že máme zbožňovat sebe nebo si máme svého „božství“ božsky užívat. A už vůbec to neznamená, že o ně máme usilovat. Znamená to, že jsme schopni se Bohu otevřít a ten podíl, který nám nabízí, přijmout. Neusilujeme o to „být bohy“, ale „být lidmi“, být maximálně lidští. Nechceme být jako on, to nejde, ale můžeme si užívat toho, že on je nám blízko a že my jsme blízko němu. Jak říká žalm: „Jsme jen o malinko méně než on.“

Tady je doslova o člověku řečeno: „*Jen maličko jsi ho omezil, že není roven Bohu, korunuješ ho slávou a důstojností.*“ Co to znamená?

To nikdo přesně neví. Když se profesor Bič pokoušel toto místo vysvětlit, tvrdil, že zde není řeč o důstojnosti člověka, nýbrž o důstojnosti krále, davidovského panovníka. Pak by ten verš znamenal: „A vida, i ten náš král je pouhý syn člověka! Není to božská bytost. Má vysokou důstojnost – komu čest, tomu čest – ale Bůh to není.“ A jestli je zde řečeno, že je o malinko níž než Bůh, pak to „malinko“ je samozřejmě propastně hodně. Neboli: žádný král, žádný držitel moci není bůh a žádná lidská sláva nemůže čnít nad nebesa.

Pisatel listu Židům v Novém zákoně vztahuje citovaná slova na Ježíše jako Mesiáše. Mohl tohle mít žalmista na mysli?

To my nevíme, protože známe jen to, co se nám dochovalo v textu. Proto se můžeme pokoušet jen o výklady. A k legitimním výkladům samozřejmě patří i ten, podle něhož se slova žalmu vztahují na Ježíše, neboť on sám o sobě mluvil jako o Synu člověka. Takto osmý žalm chápal i Martin Luther, který jej vykládal jako pojednání o Synu člověka – Ježíši.

Člověk je podle žalmisty korunován slávou a důstojností. Co to znamená?

Už jsme o tom mluvili: důstojnost každého člověka je dána jeho lidstvím, ne jeho úspěchem či výkonem. Každý člověk je obrazem Božím, a proto je také každý hoden toho, aby se s ním jako se vzácným obrazem Božím zacházelo.

Profesor Jan Heller nadepsal jednu svou studii slovy: Člověk, pastýř, stvoření. Možná by se těmito slovy dala shrnout následující slova osmého žalmu: „Svěřuješ mu vládu nad dílem svých rukou, všechno pod nohy mu kladeš: všecken brav a skot a také polní zvířata a ptactvo nebeské a mořské ryby, i netvora, který se prohání po mořských stezkách.“ Má být člověk skutečně pastýřem stvoření? A pokud ano, co to znamená?

Pokud slovo pastýř obnáší rozumnou péči o to, co mu bylo svěřeno, pak člověk pastýřem stvoření býti má. I když – upřímně

řečeno – v bibli o nějaké starosti o životní prostředí není ani vidu, ani slechu. Environnementalismus nastoupil na scénu v podstatě nedávno, až když tato otázka začala být aktuální. V biblické době příroda lidi spíš ohrožovala, než aby sama byla ohrožena a lidé ji museli začít chránit. Podle bible je člověk pánem stvoření. Zní to trochu pansky a nadřazeně, ale záleží na nás, jaký obsah tomuto tvrzení dáme. I hospodář se o své hospodářství může starat k jeho růstu a rozkvětu, ale může je i zhuntovat a přivést na buben. Výroku z osmého žalmu rozumím tak, že stvořený svět je zde k užítku pro člověka. Proto by podle mě bylo lepší spíš než „člověk – pastýř stvoření“ říkat „člověk – pastýř budoucích generací“. Máme být zodpovědnými hospodáři, kteří s dary stvoření zacházejí takovým způsobem, aby je mohlo užívat i následujících pět – šest generací po nás, aby zde na ně taky něco zbylo, protože jim předáme svět, ze kterého i oni budou moci mít užitek. A to nemám na mysli jen suroviny, ale především to, aby i oni mohli svět vnímat jako krásný, obdivuhodný a tajemný.

Poslední verš žalmu opakuje refrén z počátku: „*Hospodine, Pane náš, jak vznešené je tvoje jméno po vši zemi!*“ Dá se říci, že podle žalmisty je Boží vznešenost od člověka neoddělitelná?

Mně napadá formulace právě opačná: Člověk je neoddělitelný od Boží vznešenosti. A kdo si této Boží vznešenosti nevšímá, začne ztrácet i tu svou. Protože Bůh se bez nás obejde docela dobře, zatímco my se neobejdeme bez něj.

Miloši, ty umíš žalm osmý z paměti, takže jej považuješ za krásný a důležitý. Je podle tebe jeho zvěst i dnes aktuální?

Mně se zdá v něčem ještě aktuálnější, než byla v dobách dávných i v dobách, kdy jsem se jej naučil z paměti. Dnes je vesmír mnohem větší, než byl dříve. A přestože se lidé pokoušejí řadu let zkoumat, jak by mohli matičku Zemi opustit, rozluštění tajemství vesmíru jsme se moc nepřiblížili. Naopak: souřadnice tohoto tajemství se neustále zmnožují a vesmír je mnohem komplikovanější a tajuplnější, než jsme ochotni si připustit. A teď si zkusme uvědomit, že tento tajemný vesmír svou nezměrností a neuchopitelností nějak

zrcadlí tajemství Božství. To nelze poznat, nelze ho rozluštit. Toto Božství však neprolíná jen vesmírem, nýbrž soustřeďuje se na svět lidí. Jeho středobodem je Kristův kříž, tam se tajemství vesmíru a tajemství člověka setkávají. Vesmírný princip se stal tělem. Nám lidem se dostává ohromného privilegia, že hlubiny vesmíru se zrcadlí v našich hlubokých vztazích. Každý člověk je zázrak, protože každý člověk je obrovské, ba vesmírné tajemství; tajemství hlubší, než dokážeme pomyslet.

Ke kořenům, Rádio 7, 2. 8. 2013

Ediční poznámka

Kniha obsahuje přepsané a upravené rozhovory, které byly odvysílány na stanicích Českého rozhlasu Vltava, Českého rozhlasu Plzeň a Rádia 7. Podrobný údaj, kdy a kde byl konkrétní pořad vysílán, je na konci každého rozhovoru uveden. Většina těchto rozhovorů je stále dostupná v rozhlasovém archivu na stránkách <http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/bible>.

V knize citujeme biblický text z Českého ekumenického překladu, pokud citujeme jiné překlady, je to uvedeno v závorce.

Každý autor, který pojednává o biblickém textu, se musí vyrovnat s nástrahami českého pravopisu. A tak trochu nelogicky píšeme bible s malým počátečním písmenem, Vánoce a Velikonoce s velkým V, Židé/židé pak velké či malé Ž/ž podle toho, zda se jedná o příslušníky národa či o vyznavače židovství jako náboženství. Kde se oba významy překrývají, dáváme přednost psaní podle biblického textu. Úzu překladatelů Českého ekumenického překladu se přizpůsobujeme i při psaní dalších slov a názvů (např. Jób s dlouhým ó).

Autoři

EDICE
ROZHOVORY
NAD BIBLÍ

Svazek 9

Miloš Rejchrt Dveře se otvírají

*Rozhlasové rozhovory
o biblických textech vedl
s autorem Petr Vaďura*

Edici řídí Jaroslav Vrbenský

K vydání připravil Petr Vaďura
Obálku, grafickou úpravu a sazbu
písmem TyfaMedium ITC CE
navrhl Vladimír Verner
Vydalo nakladatelství Vyšehrad,
spol. s r. o., v Praze roku 2017
jako svou 1562. publikaci
Odpovědný redaktor Jaroslav
Vrbenský. Vydání první
AA 12,66. Stran 248. Vytiskla
Těššínská tiskárna, a. s.
Doporučená cena 248 Kč

Nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.
Praha 3, Víta Nejedlého 15
e-mail: info@ivysehrad.cz
www.ivysehrad.cz

ISBN 978-80-7429-753-3